

Fullmäktigemotion om talterapitjänster

294/01.01.00/2015, 150/00.02.00/2015

STF 14.03.2016 § 14

Mer information:

överläkare Pia Höglund, tfn 09 5056 491

fornamn.efternamn@grankulla.fi

Sammanlagt 13 fullmäktigeledamöter inlämnade 8.6.2015 en motion om att se över talterapieresursen i Grankulla. I motionen, som undertecknats av ledamot Wahlstedt m.fl., konstateras att bara en talterapeut verkar i staden och att det finns barn i behov av talterapi i daghemmen och lågstadierna, men att personal saknas för att tillgodose detta behov (**bakgrundsmaterial**).

Nuläget

Hälsovården i Grankulla har en heltidsanställd talterapeut. I proportion till invånarantalet utgör detta en resurs som jämfört med hela landet är på medelnivå eller t.o.m. högre.

Talterapeuten arbetar på hälsostationen och betjänar både finsk- och svenskspråkiga barn och vuxna. Fokus för verksamheten ligger på bedömning av störningar i talutvecklingen hos barn under 7 år, handledning för barnen och deras närmaste samt individuell talterapi i längre eller kortare perioder.

Barnen och deras familjer remitteras till talterapeuten särskilt om artikulationsfel upptäcks i samband med 5-årskontrollen på rådgivningen. Om flera olika artikulationsfel förekommer, ber man ofta om konsultation redan tidigare, i samband med 4-årskontrollen. Artikulationsövningar med barn under skolåldern genomförs under handledning av talterapeuten i nära samarbete med familjen. Uppföljningsbesök samt terapi för enskilda personer och grupper ordnas enligt behov. Handledningsbesök kan även ordnas för andra personer i barnets närmaste krets, t.ex. dagvårdspersonal, om de upplever att det behövs. Tills vidare har Grankulla ofta haft möjlighet att erbjuda mera talterapi och handledning för artikulationsövningar än andra kommuner.

Problem med enskilda språkljud hör till de vanligaste orsakerna till att barn behöver konsultation med en talterapeut, och därför är det viktigt att processen med övningar som ska upprepas kan genomföras i barnets närmiljö som en del av dess dagliga rutiner (ställningstagande från Finlands barnneurologer om god rehabiliteringspraxis, 2014). Stöd från barnets närmaste omgivning bör utöver hemmet finnas även i barnets övriga inlärningsmiljöer, framför allt i skolan. Speciallärarna i skolorna har tack vare sin utbildning kompetensen att ge den artikulationshandledning (s.k. talundervisning) som ges åt skolelever med uttalsvårigheter. Den speciallärare som ansvarade för talundervisningen vid Granhultsskolan har årligen handlett ca 10–15 barn uttryckligen i uttalsövningar. Även barn i skolåldern går

ibland på konsultationsbesök hos en talterapeut. Då kommer initiativet vanligen från specialläraren.

Om det förekommer svårare kommunikationsstörningar såsom särskilda språksvårigheter, svårigheter med talmotoriken (dyspraxi), stamning eller språk- och talsvårigheter som hör ihop med en utvecklingsstörning, är individuell talterapi under en längre tid oftast till nytta för barnet. I dessa fall inleds talterapi oftast redan före skolåldern. Då ges individuell terapi antingen som medicinsk rehabilitering av talterapeuten på hälsocentralen, med betalningsförbindelse hos en privat talterapeut eller av någon av FPA:s tjänsteproducenter (grava funktionsnedsättningar). Talterapeuten vid hälsocentralen ger ofta stöd i övergångsfaser, då t.ex. beslut om rehabilitering har fördröjts eller det har varit svårt att hitta en FPA-terapeut.

Utfallsdata

Under år 2014 hade talterapeuten sammanlagt 582 besök av 85 klienter. I tre av fallen hade vårdansvaret för klienten överförs (sammanlagt sex besök). Dessutom mottog talterapeuten ca 80 telefonsamtal under året. En del av talterapi utgörs av köpta tjänster på grund av att kompetensområdet är så mångfacetterat (omfattar bl.a. sväljrehabilitering) och dessutom omfattar verksamhet på två språk, vilket innebär utmaningar med bl.a. materialanskaffning. Social- och hälsovården har inte mottagit någon information om nämnvärd köbildning eller fördröjningar i utbudet av tjänster.

I januari–augusti år 2015 uppgick kostnaderna för köptjänster inom talterapi till totalt 4 400 euro; på årsnivå kan kostnaderna således uppskattas till ca 6 600 euro.

Behandling av fullmäktigemotionen

Social- och hälsovårdsnämnden behandlade fullmäktigemotionen 17.11.2015 § 86. Båda nämnderna för undervisning och småbarnsfostran behandlade fullmäktigemotionen 10.12.2015. Nämnderna för undervisning och småbarnsfostran gav följande likalydande utlåtande om ordnandet av talterapitjänsterna:

- Det är av största vikt att talterapi resurseras tillräckligt så att externa tjänster vid behov kan köpas. I stadens skolor och daghem finns inte speciallärare med behörighet i talterapi. Rekrytering av sådan expertis är utmanande, eftersom talterapi inte längre ingår i läraryrket av speciallärare.
- Speciallärarnas arbetstid är planerad så att man kan svara mot elevernas behov av stöd i inläringen och skolgången. Talterapi som en del av speciallärarens arbetsbild skulle minska på tillgången på stöd i undervisningen och skolgången.
- De gränsöverskridande samarbetsformerna kan och ska ännu utvecklas. Ur barnens synvinkel skulle det vara till fördel att talterapi kunde ges i daghemmet eller i skolan, om möjligt i grupp, och att väntetiderna skulle vara så korta som möjligt. Skolorna och daghemmen ser fram emot att nya digitala former av talterapitjänster utvecklas och tas i

bruk.

Finska nämnden för undervisning och småbarnsfostran lade dessutom till följande punkt i sitt utlåtande:

- I första hand bör man ingripa i störningar i talutvecklingen redan i småbarnsfostran med hjälp av en talterapeut som besöker daghemmen. Som talterapiform bör man vid sidan av individuell terapi också införa gruppterapi.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis och utifrån det ovan sagda kan man konstatera att den nuvarande talterapieresursen enligt såväl social- och hälsovårdsnämnden som nämnderna för undervisning och småbarnsfostrandet är tillräcklig för hälsovårdens behov och att det är ändamålsenligast att ta fram den extra resurs som behövs genom upphandling. De köpta tjänsternas andel är inte stor i nuläget, ca 500 euro i månaden.

Stadens skolor och daghem har inga speciallärare med behörighet i talterapi. Således är det inte möjligt för speciallärarna att ge talterapi, och därför är det viktigt för trygghet av servicen att utveckla arbetsrutinerna och arbetsfördelningen mellan stadens enheter. Ytterligare tväradministrativ utveckling behövs också när det gäller samarbetspraxis som gör tjänsterna tillgängliga på ett smidigare sätt samt hjälper att fokusera sakkunni-gresurerna rätt och etablera handledningen och konsultationerna. Arbetsfördelningen mellan sektorerna bestäms gemensamt så att samarbetsrutinerna kan effektiviseras och nya serviceformer inom talterapi utvecklas och införas. Alla förvaltningar kan konsultera talterapeuten vid hälsocentra-len då de behöver hennes sakkunskap och kompetens.

Det är också nyttigt att införa nya metoder så som övningsvideor, som familjen/barnets närmaste kan använda som handledning i hur artikulation-sövningarna ska göras i praktiken. I detta arbete är det nyttigt att öka samarbetet med närliggande kommuner.

Riktlinjer som leder till nya klientförhållanden (inkl. integration) kan föra med sig ett stort antal potentiella nya klienter, och i så fall blir det nödvändigt att omvärdera behovet av resurser och fördelningen av kompetensen.

Utgående från det som framförts ovan kan man konstatera att det i nuläget inte är ändamålsenligt att inrätta en ny talterapeuttjänst. De tilläggsresurser som behövs blir fördelaktigare att anskaffa som köpta tjänster och genom effektivisering av samarbetsmetoderna. Eftersom staden endast har en talterapeut i sin tjänst är det viktigt ur ett riskhanteringsperspektiv att öka samarbetet t.ex. med aktörer inom den privata sektorn.

STS:

Fullmäktige antecknar ovanstående för kännedom som svar på ledamot Wahlstedts m.fl. fullmäktigemotion av 8.6.2015 och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Beslut:

Beslutsförslaget godkändes.